

Gevolgen van de economische crisis voor de houtmarkt

Sinds de bekendmaking van de verwachte economische krimp in Nederland door het Centraal Planbureau is duidelijk dat ook Nederland net als de rest van de wereld in een economische recessie terecht is gekomen. Er gaat geen nieuwsuitzending voorbij of de economische crisis wordt erin behandeld. Is het geen bank die geholpen moet worden of personeel dat te hoge bonussen krijgt uitgekeerd, dan is het wel een bedrijf dat zijn personeel ontslaat. De kredietcrisis heeft ook gevolgen voor de Nederlandse bos- en houtsector. Maar wat merkt de Nederlandse boseigenaar ervan?

De economische groei in Europa zal volgens het Internationaal Monetair Fonds in 2009 met 1,8% afnemen. De economische groei in de gehele wereld is niet meer zo laag geweest sinds de Tweede Wereldoorlog. Dit vertaalt zich in een grote afname van de productiviteit en een sterke daling van het aantal huizen en kantoren dat wordt gebouwd. Als gevolg van de afname van de economische groei is er in de gehele wereld minder vraag naar houtproducten, zoals gezaagd hout, plaatmateriaal, pallets en papier. De rooskleurige jaren voor de boseigenaar, waarin de houtprijs steeg naar ongekende hoogte,

zijn dan ook voorbij en lijken ook niet binnen korte tijd terug te keren.

Gezaagd hout

In de afgelopen jaren is er in Duitsland volop geïnvesteerd in een uitbreiding van de productiecapaciteit van gezaagd naaldhout. Er zijn zagerijen gebouwd die meer dan 1 miljoen m³ rondhout per jaar kunnen verwerken. Deze zagerijen produceren vooral voor de export en dan voor een groot deel voor de Amerikaanse markt. Als gevolg van het ineensstorten van de huizenmarkt in de VS (600.000 nieuwbouwwoningen in 2009 tegenover 1,8 miljoen vóór de crisis) is er veel minder vraag naar gezaagd naaldhout. Daarnaast is het, als gevolg van de lage koers van de dollar ten opzichte van de euro, voor de Amerikaanse en Canadese zagerijen en plaatfabrikanten aantrekkelijk gezaagd hout en ook plaatmateriaal naar Europa te exporteren. Het gevolg is een grote overcapaciteit van de rondhoutzagerijen in Duitsland, maar ook in andere Europese landen. De Europese rondhoutzagerijen zien zich daarom gedwongen hun productie van gezaagd naaldhout te verminderen en hun

voorraden gezaagd hout tegen bodemprijzen te verkopen. Zo heeft Stora Enso op 19 januari 2009 bekend gemaakt dat zij haar productie in Finland in het eerste half jaar van 2009 vermindert en daarom 5.000 werknemers tijdelijk ontslaat. Ook de grootste Nederlandse rondhoutzagerij Willemsen Naaldhout BV geeft aan dat er zeer weinig vraag is naar gezaagd hout en dat de prijzen voor het gezaagde hout 40 à 50% zijn gedaald ten opzichte van een half jaar geleden. Het gevolg is dat er minder wordt gezaagd en de vraag naar rondhout is afgenomen.

Papier- en plaatindustrie

Ook de producenten van plaatmateriaal hebben het zwaar. Door het afnemen van de vraag moeten ook zij hun productie terugschroeven. Volgens de European Panel Federation is de situatie dusdanig kritisch dat faillissementen dreigen. Weliswaar daalt de houtprijs, maar de prijzen voor lijm en energie zijn nog steeds erg hoog waardoor de plaatproducenten snel orders nodig hebben om te kunnen blijven draaien. Die orders worden minder door teruglopende bouwactiviteiten. Aangezien

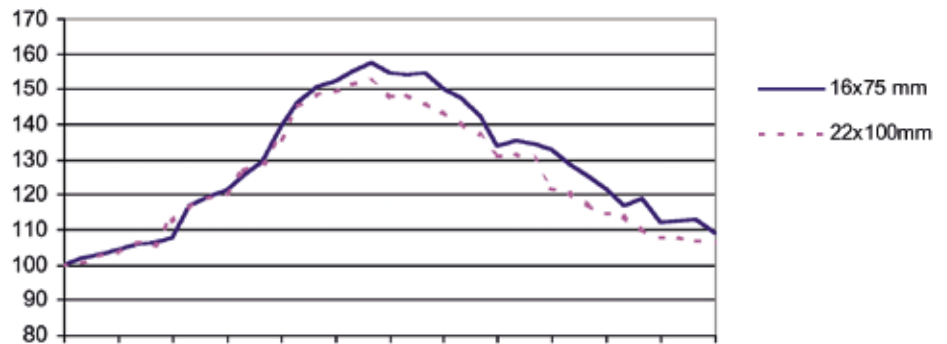
foto: Marlijn Boosten

een groot deel (35%) van de Nederlandse houtoogst als grondstof voor de platenfabricage (OSB, MDF, spaanplaat) wordt geëxporteerd zijn de gevolgen hiervan voor de Nederlandse bouseigenaar goed te merken. Ook de twee Nederlandse papier- en kartonproducenten die rondhout en chips verwerken hebben hun productie als gevolg van een afnemende vraag naar beneden bijgesteld. Het bedrijf Norske Skog, waarvan de papierfabriek in Renkum een onderdeel is, heeft zijn totale Europese productie van krantenpapier met 200.000 ton naar beneden bijgesteld. Dat is 10% van de totale productiecapaciteit en een deel daarvan zal in de vestiging in Renkum worden gerealiseerd.

Emballage- en palletindustrie

De emballage- en palletindustrie is een grote afnemer van gezaagd populieren en -naaldhout van de Nederlandse rondhoutzagerijen. Ongeveer de helft van het in Nederland geproduceerde gezaagd hout gaat naar deze sector. Door een afname van de productie van stukgoederen en de grote overcapaciteit van de Duitse zagerijsector is de vraag naar gezaagd hout vanuit de palletindustrie sterk afgenomen. De heer Tjoonk van L.H. Verhoeven's Zagerij en Houthandel bevestigt dit beeld. Verhoeven is voor haar afzet grotendeels afhankelijk van afzet naar de emballage- en palletindustrie en heeft voor het eerst in haar bestaan een week stilgestaan. De oorzaak is aan de ene kant het gebrek aan vraag van de klanten en aan de andere kant het aanbod tegen dumprijzen van gezaagd hout door Duitse zagerijen. Het gevolg is dat Verhoeven op dit moment geen hout op stam meer aankoopt. Alleen de reeds aangekochte voorraad op stam wordt nog geoogst. Tjoonk: "Wat we vandaag kopen is morgen alweer te duur." Meer dan de helft van het door Verhoeven verwerkte rondhout komt uit het Nederlandse bos. Het dalen van de houtprijs voor gezaagd pallethout is goed te zien in de prijsindex (figuur 1) voor gezaagd hout die de Emballage en Pallet Vereniging (EPV) publiceert. Na een piek in de zomer van 2007 zijn de prijzen weer

Figuur 1

Prijsindex EPV: de ontwikkeling van de inkoopprijs van gezaagde houtsoorten (2 houtmaten) ten behoeve van pallets. Het betreft hier een prijsindex en dus niet de daadwerkelijke prijs. De prijs die betaald werd in december 2005 is op honderd gezet. Een prijsstijging van 1% ten opzichte van de prijs in december 2005 levert het indexcijfer 101 op.

(bron CBS, www.epv.nl)

gedaald tot het niveau van mei 2006 en het lijkt erop dat de prijzen nog verder zullen dalen.

Nederlandse houtoogst

Op dit moment wordt er in beperkte mate hout uit het Nederlandse bos geoogst. Doordat de rondhoutprijzen steeds verder dalen, kiezen sommige bouseigenaren ervoor oogstwerkzaamheden uit te stellen. De exploitanten hebben veelal nog voor een aantal maanden werk, maar er staan ook al oogstmachines tijdelijk of voor langere tijd stil. Bouseigenaren moeten er rekening mee houden dat het hout dat wel wordt geoogst soms lang langs de weg blijft staan, omdat de afzet richting de verwerker minder snel gaat. Ook kan het daardoor langer dan gepland duren voordat oogstwerkzaamheden worden uitgevoerd. De exploitanten hopen dat de bouseigenaren hier begrip voor zullen opbrengen. De rondhoutprijzen blijven nog redelijk, maar zakken steeds verder. De grote rondhoutverwerkers stellen, gedwongen door de afzetmarkt, de rondhoutprijs steeds weer naar beneden bij. De inkoopprijs voor de grondstof moet de prijs voor het gezaagde hout volgen, omdat anders het voortbestaan van de rondhoutverwerkende

sector in gevaar komt. Dat heeft natuurlijk gevolgen voor de prijs op stam. De prijs op stam die bijvoorbeeld wordt betaald voor grove den gaat nu weer naar 10 à 15 euro per m³ terwijl deze prijs in augustus van het vorig jaar nog anderhalf á twee keer zo hoog was.

Conclusie

Het is duidelijk dat de gevolgen van de economische crisis ook binnen de Nederlandse houtsector al goed waarneembaar zijn. De grote rondhoutverwerkers produceren minder en de rondhoutprijzen dalen. Als gevolg hiervan wordt er op dit moment minder hout geoogst. De Nederlandse bouseigenaar moet er als gevolg hiervan rekening mee houden dat de rondhoutprijzen terug zullen zakken naar het niveau van 2005. Het beeld is echter niet helemaal negatief. In de biomassa markt is op dit moment nog weinig te merken van de economische crisis. Er is nog steeds veel vraag naar biomassa (onder andere brandhout) voor energieopwekking. Dit biedt dus op korte termijn nog kansen voor de bouseigenaar. ♦

Jan Oldenburger, adviseur houtmarkt en bos- en houtstatistiek bij Stichting Probos
jan.oldenburger@probos.net